

Ретельні спостереження на даній території дозволили відмітити ще трьох вовків-одинаків, які ймовірно прийшли з прилеглих територій. Є висока вірогідність, що навесні вони створять нові родини, та популяція вовка сірого буде й надалі зростати.

Таким чином, більш як тринадцятирічний моніторинг популяції вовка сірого дозволяє відмітити наступне:

- вкотре вдалось підтвердити, що популяція вовка суттєво залежить від кормової бази, як стабілізуючого фактора;

- з іншого боку, об'єкти кормової бази вовка сірого безпосередньо залежать від його ролі як санітару, та його відсутність або недостатня кількість на даній території сприяє епізоотії;

- проведені дослідження дозволяють спрогнозувати, що чисельність популяції вовка сірого на окресленій території у найближчі роки буде динамічно зростати.

Література:

1. Волк // Википедия. – Режим ссылки: <https://ru.wikipedia.org>.
2. Вовк. Wikiwand. – Режим доступу: <https://www.wikiwand.com>.
3. Олигер И.М. Краткий определитель позвоночных животных средней полосы европейской части СССР. – Просвещение, 1971. – 216 с.
4. Доппельмаир Г.Г., Мальчевский А.С., Новиков Г.А. Биология лесных зверей и птиц. М: Высшая школа, 1975 . – 254 с.
5. Борейко В. Е. В защиту волков. — К.: КЭКЦ, 2011. — 156 с.
6. Борейко В. Е. Этика и практика охраны биоразнообразия. — К.: КЭКЦ, 2008. — 360 с.
7. Маніфест МСОП по охороні вовків. – Режим доступу: <http://ecoethics.ru/manifest-msop-po-ohrane-volkov>

УДК 502.175 (477.62)

Іванова В. В.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

Жижко Т. В.

здобувач вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності «Екологія»

ОЦІНКА ВПЛИВУ ПРОМИСЛОВОСТІ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ДОВКІЛЛЯ

Сьогоднішні екологічні проблеми довкілля Донецької області стосуються порушення природних територій та екосистем, руйнування екологічно небезпечних та промислових об'єктів, забруднення ґрунту та порушення геологічного середовища, джерел питної води, атмосферного повітря.

На території регіону створена потужна техносфера, яка включає великі промислові виробництва гірничодобувної, металургійної, хімічної промисловості, енергетики, важкого машинобудування, родовища корисних копалин. Велика концентрація транспортної інфраструктури та промислового виробництва створили велике навантаження на біосферу. На сьогодні на території області, а це 4,4% від загальної площі країни, знаходиться п'ята частина промислового потенціалу держави, 78% яких є екологічно небезпечними підприємствами видобувної та металургійної галузей, виробництва коксу та виробництва електроенергії. Саме ці галузі мають найнегативніший вплив на довкілля [1, 2].

Вугільна промисловість, металургійні, та підприємства електроенергетики на сьогодні лишаються головними забруднювачами атмосферного повітря в області. Тому забруднення повітря в регіонах, де розташовані підприємства цих галузей, є гострою проблемою. Зокрема у 2019 році, у м. Маріуполь викиди в атмосферу склали – 330,1 тис. т, м. Покровськ – 53,8 тис. т, м. Добропілля – 28,9 тис. т, м. Вугледар – 28,6 тис. т, м. Курахове – 131,8 тис. т, Бахмутський район – 82,3 тис. т, Мар'їнський район – 32,2 тис. т, Слов'янський район – 61,6 тис. т.

Що стосується найбільших підприємств-забруднювачів, то за даними Екопаспорту Донецької області за 2019 р. в області є 16 великих підприємств, але на підконтрольній українській владі території дані подають лише 6 підприємств, два з яких знаходяться на території м. Маріуполь [3].

Аналізуючи стан атмосферного повітря по регіону, варто відмітити невелику стабілізацію рівнів забруднення у 2012-2015 роках, адже немало промислових підприємств скоротили виробничі потужності, а деякі взагалі припинили свою роботу. В 2014-2015 роках скорочення викидів забруднюючих речовин у порівнянні з 2013 роком пов'язано з початком проведення в регіоні антитерористичної операції, внаслідок чого деякі промислові підприємства взагалі припинили свою роботу, а інші зазнали руйнувань [2].

Зниження в 2017 році кількості викидів обумовлене браком інформації по території, невідконтрольній українській владі. У 2018 році є незначне зростання викидів по відношенню до попереднього року, що пов'язане з нарощуванням потужності промисловості та переходом з газу на альтернативні види палива (зокрема на вугілля різних марок). У 2019 році скорочення кількості викидів забруднюючих речовин пов'язане з реалізацією підприємствами заходів, цілеспрямованих на зниження обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами. Серйозна ситуація із забрудненням повітря в Донецькій області склалася в процесі становлення та розвитку промисловості за останні кілька десятиліть. Нажаль, при будівництві і експлуатації промислових об'єктів екологічному аспекту приділялася дуже незначна увага [2, 4].

У Донецькій області, за даними Головного управління статистики, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за 2019 рік стаціонарними джерелами забруднення становили 773,5 тис. т (31,5 % від загальних викидів по Україні). Щільність викидів шкідливих речовин від стаціонарних джерел у розрахунку на квадратний кілометр області у 2019 р. склали 29,2 т проти 29,8 т за 2018 рік, а на одну особу – 186,4 кг проти 188,9 кг відповідно (табл. 1) [5].

Динаміка викидів в атмосферне повітря, тис. т

Роки	Викиди в атмосферне повітря, тис. т		Щільність викидів у розрахунку на 1 км ² , т	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг	
	Всього	У тому числі			
		Стационарними джерелами			Пересувними джерелами
2013	1646,5	1448,1	198,4	54,6	332,2
2014	1138,7	1043,0	95,7	39,3	241,4
2015	974,7	917,6	57,1	34,6	214,3
2016	981,4**	981,4	-***	37,0	230,7
2017	784,8**	784,8	-***	29,6	185,9
2018	790,2**	790,2	-***	29,8	188,9
2019	773,5**	773,5	-***	29,2	186,4

** – інформація наведена без урахування викидів від пересувних джерел

*** – значення відсутні в статистичній інформації Головного управління статистики у Донецькій області

Фізичне та моральне старіння і зношення технологічного та пилогазоочисного устаткування – головна причина викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Таке устаткування не відповідає нинішнім вимогам щодо забезпечення встановлених законодавством нормативів граничнодопустимих викидів. Через це підприємствами щорічно викидаються значні об'єми забруднюючих речовин. Скорочення викидів доменних печей, будівництва споруд очищення викидів ливарних дворів, підбункерних приміщень та скіпових ям на металургійних підприємствах також залишається гострим питанням. Ступінь ефективності роботи очисних споруд на ТЕС області не забезпечує зниження рівня викидів до нормативних величин [2].

На долю промисловості приходить 61% (1089,00 млн. м³) забору води з природних водних об'єктів Донецької області, у тому числі підприємствами чорної металургії – 53% (578,10 млн. м³), електроенергетики 41% (446,40 млн. м³), вугільної промисловості 6% (59,74 млн. м³), машинобудування – 0,3% (3,29 млн. м³), промбудматеріалів та харчової промисловості – 0,17% (1,39 млн. м³), інші галузі – 0% [3, 4].

У 2019 році кількість підприємств, які здійснили скид зворотних вод в поверхневі водні об'єкти регіону складала 113 (17% від загальної кількості водокористувачів). Об'єм скиду – 1145,0 млн м³, у тому числі по категоріях якості:

- без очистки – 0,119 млн. м³ (0,01%);
- недостатньо очищені – 45,21 млн. м³ (18%);
- нормативно чистих без очистки – 832,1 млн. м³ (73%);
- нормативно очищені на очисних спорудах – 207,4 млн. м³ (18%) [4].

Таких, що не мають категорії (шахтно-кар'єрні, колекторно-дренежні) – 60,58 млн. м³ (5%) [3].

Для Донецької області характерне існування металургійної, гірничодобувної, енергетичної та інших галузей, діяльність яких призвела до накопичення великої кількості промислових відходів. Об'єми відходів, що утворюються в області від промислових підприємств, має тенденцію до зростання, що свідчить про збільшення обсягів виробництва основної продукції [3].

За 2019 р. рівень утилізації відходів складає 21,1% від утворених. В Донецькій області всього 2 підприємства, які розташовані у м. Маріуполь, і які є основними накопичувачами промислових відходів. Це металургійні комбінати «Азовсталь» та ім. Ілліча [3].

Література:

1. ЗВІТ про стратегічну екологічну оцінку проекту «Програми підтримки агропромислового комплексу та розвитку земельних відносин у Донецькій області на 2021-2027 роки». URL: <https://agro.dn.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Zvit-pro-SEO-Programi.pdf>.
2. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища у 2015-2019 році/ URL: <https://menr.gov.ua/news/31768>.
3. Екологічний паспорт Донецької області за 2019 рік. URL: http://ecology.donoda.gov.ua/wp-content/uploads/2020/07/%D0%95%D0%9A%D0%9E%D0%9F%D0%90%D0%A1%D0%9F%D0%9E%D0%A0%D0%A2%D0%9D%D0%90-%D0%A1%D0%90%D0%99%D0%A2_2019_.pdf.
4. ЗВІТ про стратегічну екологічну оцінку проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України». URL: https://minre.gov.ua/sites/default/files/field/file/zvit_po_seo.pdf.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Навколишнє середовище. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

УДК 504.064.2.001.18 (477)

Морева В. В.

кандидат хімічних наук, доцент, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища,

Зубенко О. В.

здобувач ОС «Магістр» кафедри галузевого менеджменту навчально-наукового інституту управління

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В ДОНЕЦЬКОМУ РЕГІОНІ

На сьогодні проблема охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів переросла в одну з найважливіших глобальних проблем сучасності. Від неї залежить основа існування людського суспільства. Цілком очевидно, що її вирішення можливе лише за умови об'єднання зусиль міжнародного співтовариства, коли охорона навколишнього природного середовища стане однією з найважливіших функцій усіх без винятку країн.

Забезпечення збалансованого використання природних ресурсів зумовлюється окресленням ефективних управлінських підходів, що сприятимуть формуванню зазначеного процесу. Саме в умовах посилення антропогенного впливу на природні екосистеми виникає необхідність формування нової системи господарювання з врахуванням виважених підходів раціонального природокористування, збереження, охорони і відтворення навколишнього природного середовища. Збалансоване